

Woordenschat

4-5-6 vwo

3 Moeilijke woorden

decennia (het decennium) tientallen jaren ten laste leggen beschuldigen van

liquidatie (de) moord amper nauwelijks

recent onlangs gebeurd; korte tijd geleden (gepleegd)

kanttekening (de) opmerking; commentaar; kritiek neveneffect (het) bijwerking; onbedoeld gevolg analyse (de) nauwgezet onderzoek

faciliteren in de gelegenheid stellen om; vergemakkelijken

ondermijnen het fundament aantasten; beschadigen

fascinatie (de) het geboeid zijn; grote interesse

kornuit (de) vriend
grondlegger (de) oprichter
concern (het) groot bedrijf
en consorten en de zijnen

opzienbarend sensationeel; heel bijzonder en uitzonderlijk

onroerend goed (het) panden (huizen, kantoren etc.)

lucratief veel winst opleverend

commercie (de) handel met duidelijk winstoogmerk

waar voor z'n geld krijgen datgene of zelfs meer krijgen dan waarvoor betaald is;

beslist niet teleurgesteld worden

ongegeneerd schaamteloos

structureel wat regelmatig voorkomt en/of terugkeert

onderbelicht wat te weinig aandacht krijgt

onthutsend verbijsterend

gerenommeerd zeer bekend; goed bekend staand

cliché (het) afgezaagde uitspraak

witteboordencriminaliteit (de) misdaden gepleegd door hogere functionarissen

(mensen met een hogere sociale status) vanachter hun

bureau

perspectief (het) gezichtspunt duiding (de) betekenis

beteugelen in toom houden; onder controle brengen

dossier (het) verzameling papieren met gegevens over één zaak of

één persoon

billijken goedkeuren; gepast vinden

nuancering (de) fijn onderscheid; iets meer afgewogen voorstelling van

zaken

conjunctuur (de) niveau van maatschappelijke welvaart

infiltratie (de) binnendringing

vete (de) ruzie

absurd onzinnig; dwaas; niet logisch en heel onverstandig witwassen illegaal verkregen geld (zwart geld) in omloop brengen

geëngageerd maatschappelijk betrokken signaleren opmerken; aan de orde stellen

concreet niet abstract; werkelijk bestaand; tastbaar

doorgaans meestal

karakteriseren kenschetsen; typeren

charisma (het) uitstraling

Nieuw Nederlands Woordenschat februari 2024 Pagina 2 / 4

evident (over)duidelijk contemporain hedendaags

populist (de) iemand die met slimme retoriek (een gewiekste manier

van praten en redeneren die de mensen aanspreekt) sluimerende ontevredenheid onder het volk aanwakkert wat volksmenners doen; volksmennerij; poging om met

demagogie (de) wat volksmenners doen; volksmennerij; poging om m

retoriek het gedrag en de denkwijze van het volk te

beïnvloeden

dissident (de) iemand die zich tegen de leiding keert en geen meeloper

is

lokaliseren situeren; bepalen op welke plaats iets (aanwezig) is

futuristisch toekomstig; op de toekomst gericht diens van hem afkomstig; zijn (bez.vnw)

lijvig fors

ambitieus ijverig; sterk strevend naar een te bereiken doel initiatief (het) voorstel of handeling waarmee je iets in gang zet

efficiënt doelmatig

dystopisch onheilspellend; als van een zeer negatieve

(toekomstige) samenleving

dienen te moeten

genuanceerd niet-eenzijdig; van twee of meer kanten bekeken

visie (de) ruime blik; zienswijze kennelijk blijkbaar; klaarblijkelijk laatdunkend denigrerend; negatief stigma (het) stempel; ongunstig label

ironisch niet serieus; grappig en spottend zich veroorloven zichzelf toestaan of gunnen

missie (de) drang om een boodschap over te brengen

invalshoek (de) manier van bekijken impact (de) effect; invloed

parabel (de) symbolisch verhaal waaruit je kunt leren hoe je moet

leven; gelijkenis

impliciet zonder het uitdrukkelijk te zeggen of te noemen afkalvend steeds minder wordende; steeds verder verdwijnende

relevant van belang; wat ter zake doet; toepasselijk acuut plotseling opkomend; in scherpe vorm optredend manier van denken en optreden; kenmerkende aard iemand die anderen er voortdurend op wijst 'hoe het

hoort'

meedogenloos zonder medelijden; hardvochtig

illusie (de) hoopvolle gedacht die vaak niet uitkomt

cumulatief zich opstapelend

bestempelen typeren; een stempel opdrukken

superioriteit (de) uitmuntendheid; verhevenheid (boven al het andere)

achterhaald niet meer kloppend veronderstellen denken; geloven abstractie (de) niet concrete zaak fundamenteel aan de basis; in de kern

diepgeworteld sterk verankerd; wat heel diep zit

capaciteit (de) vaardigheid onvermijdelijk vaardigheid

exceptioneel uitzonderlijk; heel speciaal

evenwel maar

pakweg zo'n; ongeveer

redeneren via het verstand tot ideeën of oplossingen komen

domesticeren als huisdier gaan houden

monotheïstisch uitgaande van het bestaan van één enkele god

empathie (de) invoelingsvermogen ontdoen van vrijmaken van voorbehouden aan alleen geldig voor uiten laten bliiken

blootleggen laten zien verschaffen geven

exclusief heel speciaal; uitzonderlijk; met uitsluiting van alle

dingen of mensen

kardinaal belangrijkst(e); cruciaal

karakteristiek kenmerkend
in essentie wezenlijk
coöperatie (de) samenwerking
steevast altijd; constant
arbitrair willekeurig

genocide (de) volkenmoord; stelselmatige uitroeiing van een volk

selectief welbewust uitkiezend; kieskeurig koesteren met liefde behandelen en beschermen

eroderen wegslijten

cognitief wat te maken heeft met mentale processen als leren.

waarnemen, denken en zich herinneren

hiërarchisch volgens rangorde; in rangorde voorkomende

causaal oorzakelijk

moreel ethisch; wat te maken heeft met goed en kwaad

louter puur; enkel en alleen categorie (de) afdeling; soort

evolueren zich trapsgewijs ontwikkelen

ontketenen aanrichten; veroorzaken; laten beginnen ecologisch te maken hebbend met de leefomgeving en de

betrekkingen tussen levende wezens onderling

idealistisch gericht op het bereiken van een ideaal;

wereldverbeterend

sinds mensenheugenis al bijzonder lange tijd

potentieel (bn) mogelijk

mobiliseren in beweging brengen; activeren

suggestief wat (vaak onjuiste) beelden, ideeën of gedachten

oproept

uniform eenvormig diversiteit (de) verscheidenheid

disproportioneel in verhoudingen onjuist; onevenredig

dogmatisch star; volgens dogma's (strenge regels) denkend/levend

verondersteld voor waar aangenomen maar niet bewezen

remedie (de) middel om een oplossing te krijgen

paradox (de) schijnbare tegenspraak

ontvankelijk gevoelig; geneigd om aan te nemen

sekse (de) geslacht

homogeniteit (de) gelijkvormigheid overwegend voornamelijk

optiek (de) gezichtspunt; mening

marktwerking (de) mechanisme waarbij vraag en aanbod de prijs bepalen

aanbeveling (de) advies

keurmerk (het) stempel / logo op een product dat een bepaalde kwaliteit

garandeert

aspect (het) kant; facet; opzicht

onbevangen zonder vooroordelen; vrij denkend; ongedwongen indoctrinatie (de) dwang om bepaalde, vastgelegde opvattingen (=

doctrines) te hebben; zeer sterke beïnvloeding van je

denken

Nieuw Nederlands Woordenschat februari 2024 Pagina 4 / 4

zich bekommeren om aandacht geven aan; zorg besteden aan

geheid beslist; zeker

zich profileren de aandacht vestigen op jezelf; een duidelijk beeld

geven van jezelf

competitief strijdlustig; vechtend om beter te worden dan een ander reguleren voorschrijven hoe een activiteit moet verlopen; sturen

expertise (de) deskundigheid

in de waan in de veronderstelling; ten onrechte denkend dat

uitgekiend slim bedacht

liberaal (bn) ruimdenkend; vrijzinnig; van mening dat de overheid niet

veel invloed moet hebben op de samenleving en de

economie

quota (de) vastgestelde (meestal evenredige) delen of

hoeveelheden (NB het enkelvoud is 'quotum')

beogen als doel stellen

ambtelijk erg formeel; de regels volgend inherent aan onverbrekelijk verbonden met

ideologie (de) leer; gedachtegoed dat de basis voor een stelsel vormt doctrine (de) leerstelling (= een bepaalde, vastgestelde opvatting

bijvoorbeeld in religieuze of maatschappelijke zaken)

niet gediend zijn van afwijzend staan tegenover; niet willen

bedreven in ervaren en handig in

in de arm nemen de hulp inroepen (van); erbij betrekken